

Rakousko po čtyřech letech války

DNE 28. července budou tomu čtyři roky, co Rakousko-Uhersko, nalezši v zavraždění rakouského následníka trůnu, arcivévody Františka Ferdinanda, a jeho choti v Sarajevě dlouho hledanou záminku pro zahájení nepřátelství proti Srbsku, rozpoutalo požár světové války a uvolnilo lavinu neštěstí, jež zasáhla téměř všechny evropské národy. Dnes toto Rakousko ze všech válek vedoucích národností je v nejzoufalším postavení a svět rozhodnut je vyžádat si na něm zaplacení nejvyšší možné pokuty za světovou katastrofu, kterou zavinila jeho touha po zaboru a potlačení malého Srbska.

Rakousko poslalo dne 23. července srbské vládě ultimatum v tom pevném přesvědčení, že všem jeho bodům nemůže býti vyhověno a že válka je nevyhnutelnou. Dnes je známo, že toto ultimatum bylo posláno po dorozumění s Berlínem, který naznačil, že je ku vůle připraven a že může býti rozpoutáno válečné běsnění, ku kterému v Německu konány byly přípravy po celé čtvrt století. — Vídeň i Berlín spikly se proti světovému míru a vědomě rozpoutaly zápas, který však rozšířil se do míry jimi neočekávané, neboť svět nemohl zůstati hostejným této nespravedlnosti a šlapání na práva malých národů. Rakouské ultimatum, jež osudného 23. července, 1914, posláno bylo královské vládě srbské, bylo vřeholem pokrytečtí a nestoudnosti a Habsburkové zaplatí přiměřenou pokutu za zločin, kterého dopustili se na veškeré civilizaci. Nebudě z místa, když zopakujeme si, co na Srbsku bylo žádáno.

Rakouské požadavky měly deset bodů. Srbská vláda měla se zavázati:

1. Potlačiti každou publikaci, která podněcuje k záti a opovrhování mocnářstvem a její povšechná tendence žef proti teritoriální integritě mocnářství.

2. Rozpustiti okamžitě spolek "Narodna Obrana," zkonfiskovati jeho veškeré propagační prostředky a zakročiti stejně proti ostatním spolkům a sdružením, jež se zabývají propagandou proti Rakousko-Uhersku; král, vláda učiní nutná opatření, aby rozpustění spolky nepokračovaly ve své činnosti snad pod jiným jménem, nebo v jiné formě.

3. Odstraniti bez průtahů z veřejného vyučování v Srbsku, jak pokud jde o učitelské sbory, tak i o učebné pomůcky, vše, co slouží, anebo sloužiti by mohlo k tomu, aby živena byla propagandou proti Rakousko-Uhersku.

4. Odstraniti z vojenské služby a správy povšechně všechny důstojníky a úředníky, kteří se provinili propagandou proti Rakousko-Uhersku a jejich jména si vybražuje oznámiti e. a k. vláda král, vládě se sdělením materiálu proti nim.

5. Svoltiti, aby v Srbsku spolupůsobily e. a k. orgány při potlačování hnutí, směřujícího proti teritoriální nedotknutelnosti monarchie.

6. Zahájití soudní vyšetřování proti oněm účastníkům komplotu ze dne 28. června, kteří jsou na srbském území. Orgány, delegované k tomu e. a k. vládou, účastní se příslušných šetření.

7. Se všim urychlením provéstí zatčení majora Voje Tankosiće a jistého Milana Ciganoviće, srbského státního úředníka, kteří jsou kompromitováni výsledkem vyšetřování.

8. Účinnými opatřeními zabrániti účasti srbských úřadů na propašování zbraní a výbušných těles přes hranice, ony orgány pohraniční služby v Šabci a Ložnici, které napomáhaly původcům zločinu při přestoupení hranic, propustiti ze služby a pšáně je potrestati.

9. E. a k. vládě dáti vysvětlění o neoprávněných výrocích vysokých srbských funkcionářů v Srbsku a v cizině, kteří bez ohledu na své úřední postavení neváhali vysloviti se po atentátu ze dne 8. června v interviewech ne-

prátelcky vůči Rakousko-Uhersku.

10. Vyrozměti e. a k. vládu bez průtahů o provedení opatření, shrnutých v předešlých bodech.

Rakouská vláda vyžádala si odpoled do 25. července do 6. hodiny odpolední. Srbsko, snažíc se zabrániti válce, na kterou připraveno nebylo, jsouc vyčeráno předešlémi kampaněmi ve válece balkánské, projevílo ochotu vyhověti všem požadavkům, vyjímaje oněch, které byly útokem na svrchovanost státu. Bylo ochotno předložiti vše mezinárodnímu tribunálu, Rakousko však dychtilo příliš mocně po krvi a zaboru, než by bylo dovolilo takové vyřízení sporých otázek. A tak dne 27. července srbský král byl nucen vydati následující prohlášení k srbskému lidu:

Srbskému národu! Před dvěma dny rakouská vláda poslala srbské vládě notu s jistými požadavky a žádala, abychom ji do 6 hodin večer zodpověděli s pohrůzkou přerušení diplomatických styků, jestli odpověď nebude uspokojivá. Srbská vláda v zájmu míru, kterého si přeje nejen Srbsko, nýbrž i celá Evropa, šla tak daleko, jak to dovolují hranice samostatnosti státu. Důvěrujeme v boha, v naše práva a ve přátelství velmocí, které právě tak si přejí míru, jako my, že krise v míru může býti vyřízena. Když rakousko-uherský vyslanec ve jménu své vlády prohlásil, že nota je neuspokojivá a diplomatické styky byly přerušeny, vidí se srbská vláda nucena učiniti přípravy pro všechny eventualy. — Považujeme za svou povinnost vyzvati celý národ k obraně vlasti a doufáme, že celý národ této patriotické výzvě ihned vyhoví. Budeme-li přepadeni, pak naše vojsko vykoná svou povinnost. Mešťané, kteří nejste povoláni k praporům, zastaňte klidně ve svém domově a pracujte dále.

Dne 28. července, 1914, pak v úředních listech vídeňských uveřejněno bylo následující prohlášení války Srbsku:

Na základě Nejvyššího rozhodnutí Jeho e. a k. Apoštolského Veličinstva ze dne 28. července 1914 bylo dnes královské srbské vládě zasláno ve francouzském jazyku sepsané vyprávění války, které zní v překladě: Poněvadž královská srbská vláda neodpověděla uspokojivě na notu, kterou jí odevzdal rakouský vyslanec v Bělehradě dne 23. července 1914, jest císařská a královská vláda nucena, aby sama pečovala o ochranu svých práv a zájmů, a aby za tímto účelem apelovala na moc zbraní. Rakousko-Uhersko má tudíž za to, že jest od tohoto okamžiku ve válečném stavu se Srbskem. — Rakouský ministr zahraničních záležitostí hrabě Berchtold.

To jsou nejdůležitější dokumenty tří osudných dní, jež předcházely rozpoutání největšího zápasu, jaký kdykoliv poznal svět. — Rakousku nesmí býti nikdy zapomenuto, že záminka, kterou Německo hledalo k válce na zábor, opatřilo samo provokací, kterou si vyvolilo k prohlášení války svému malému sousedu na jihu od Dunaje. Osud trestá zehátralou tuto říši, ale neuválil doposud na ni trest nejhorší, kterému nemůže uniknouti.

Několikrát v průběhu této války zehátrala říše tato byla pokopána, vojska její poražena byla od Rusů, Srbů i Rumunů, byla poražena všude tam, kde bojovala bez německé pomoci, poněvadž její vojsko nebojovalo s nadšením a z valné části prálo si porážky země, ku které je připoutala hra historie. Neněmeckí a nemaďarští národové rakouskí nemohli zapomenouti, že Rakousko-Uhersko vyvolalo válku jako vassal Pruska, jako poslušná děvečka Berlína. A právě tato okolnost, tento smysl rakouských slovanských a románských národů pro spravedlnost, je příčinou dnešního zoufalého postavení černožluté monarchie. Příznak hladu vyznáší se nad

NESNÁZE ZÁKOPNÍKŮ VE FRANCII

Zákopníci v zámoří jsou nepřetržitě pilně zaměstnáni budováním cest a opravováním těch, které poškozeny byly dělostřeleckým ohněm. Na obrázku našem spatřujeme uhlazovací přístroj, který uvázl ve strouze a statní Kanadčané pokoušejí se jej dostatí zpět na místo.

rakouskou říši a štěstí válečné obrací se proti ní. Italské vítězství v minulých dnech může býti považováno za zavazovací umíráčekem této zemi, jež dohrála svůj úlohu jako evropská velmoc.

Říše tato neznała spravedlnosti ku svým národům a klidí ovoce své zlé setby. Jakkoliv snažila se učiniti na venek zdání, že jedná spravedlivě se svými národy a potlačila každý projev nespokojenosti svého poddaného lidu, přece vyskytli se již před touto válkou v Evropě prozíraví státníci, kteří prohlašovali, že Rakousko již dávno ztratilo oprávněnost ku své existenci.

Zdánlivost rakouské spravedlnosti činil devatenáctý článek konstituce o právech občanů, který zní: "Všichni národové státu mají rovná práva a každý národ má neporušitelné právo zachovávatí a pěstovatí svoji národnost a jazyk. Stejná práva všech jazyků obvyklých v zemi, ve školách, v úřadech a ve veřejném životě jsou uznávána státem." Svět dlouho nemohl pochopiti, že konstituční tato opatření je mrtvou literou. Nemohl pochopiti, že Rakousko může je porušovati jako země konstituční. Teprve po čtyřech letech války, po úsilovné kampani vedené výbory potlačených rakouských národností, pochopil, že Rakousko nebylo ničím jiným než žalářem potlačených národností, jež neměly svého hlasu ve vládě a s nimiž nakládáno bylo dle libosti zpupnými pacholky Habsburku.

V Rakousko-Uhersku před válkou žilo dvaapadesát milionů lidí a z těchto bylo pouze dvacet milionů Němců a Maďarů. Plemena románská tvoří jenom něco kolem tří milionů a ostatek jsou Slováci. A přes to těchto dvacet milionů Němců a Maďarů vládlo v zemi jako národnosti s výsadami, měli nejvyšší postavení v úřadech a ve vojskě a příslušníkům jiných národností poskytovali menší úřední postavení jakoby z milosti. Německá byrokracie s německou šlechtou vládla v rakouské polovině říše a maďarská šlechta v druhé polovině říše. Německá byrokracie v rakouské části duální monarchie byla nespravedlivá, ale Maďaři v nespravedlnosti jí ještě překonali.

Maďaři dovedli si utvořiti takové zákony, že Slováci, Rusínové, Rumunové a Srby úplně připravili o hlas v administraci země. Jejich vláda byla jenom pro Maďary a ku podpoře maďarských zájmů. A jako v rakouské polovině říše Češové trpěli nejvíce útlakem a persekcí, v uherské polovině byli to Slováci, kteří poctivě nejvíce tíhu poddanství a ponižení. Ale dnové utrpení těchto národů jsou sečtení. Dne odplaty je nedalek a přijde dřív než se naděje.

Rakousko-Uhersko po čtyřech letech války nalézá se na pokraji bankrotu a klesá pod břemenem obrovitého válečného dluhu. Demoralisace oběhodu a průmyslu v duální říši snad překonávána je jenom Ruskem. Pouta poddanství Berlína jsou nyní pevnější než byla kdykoliv před tím. — Rakousko není dnes ničím jiným než vykonavatelem vůle berlinských pánů, ztrativši veškerou

svou politickou, hospodářskou a vojenskou svrchovanost.

Nespokojenost mezi rakouskými neměckými a nemaďarskými národy je tak velká, že vláda je neschopna jí čeliti. Mluví ještě o potřebě jednotnosti, ale ví dobře, že tato jednotnost je nemožnou, stejně jako byla nemožnou před válkou. Národové v rakouském žaláři hlásí se o svoje práva. Prohlašují svoje právo na sebeurčení, prohlašují se pro samostatné státy a nechtějí již jednati s vládou, vycházejíce z toho předpokladu, že otázka poddanství anebo samostatnosti národů není již otázkou vnitřní, nýbrž evropskou, o které jednati bude se na mírovém kongresu.

Česká Národní Rada slavným prohlášením z listopadu roku 1915 vyhlásila Habsburkům revoluci válku a vyšla s požadavkem samostatného státu. O rok později Jihoslované na konferenci na ostrově Korfu prohlásili se pro jednotný a velký stát Jihoslovanský. Spojení oba národy uznali. Jedna ze zemí etýrdohody po druhé prohlásila svoje sympatie s národy Čechoslováků a Jihoslovánů a dnes Československá Národní Rada je uznávána spojenci za prozatímní vládu čechoslovenskou a předseda této rady, prof. Masaryk, je považován za představitele této vlády.

Československá vojska bojují ve Francii a Itálii. Bojují proti německému a rakouskému vlivu v Rusku a připravují se zasaditi německé kombinaci ještě těžší ránu. Jihoslované stávají se nesmiřitelnými. Slováci, Chorvaté a Srbové rozhodnutí jsou pevně vybudovati velkou a šťastnou Jugoslaviu z bývalých rakouských provincií a zemí starého Srbska a Černé Hory. Nie není sehoppo zvrátiti jejich rozhodnutí, stejně jako rozhodnutí Čechů. Ostatně žádný z rakouských národů — vyjmaje Němce a Maďary — nevdá zůstatí ve svazku říše, jež se stala vassalem a bude spravována z Berlína.

Rakousko po čtyřech letech války zaujalo takové postavení jako zaujímalo kdysi Turecko. "Porážení" Srbsko je na tom lépe než "vítězná" Rakousko. Svět, nakloněný ještě před rokem k zachování Rakouska, prohlédl a jednomyslně dnes prohlašuje, že stát tento v dnešním svém složení je nemožný. Musí zaplatiti náležitou pokutu za všechny své zločiny, které vyvolali této války kolunovalo. To je dnes všeobecným soudem vlád etýrdohody a Spojených Států. My, Češové, přispěti k tomu, aby se vzhled vzácného kusu zvýšil, zdobí se mosazným kováním. Nejvyšší ceny získají však lidské lebky, které vítěz v boji o zdobuje fezbou. Obdivuhodné ornamenty pokrývají pak plochu lebky podlehnulšího protivníka. Práce vykazují mnohdy obdivuhodnou uměleckost, a neohybně vyvinutý smysl pro tvary. V očích Dayaků mají takto ozdobené lebky velkou cenu, a jsou známy případy, kdy lovci hlav za jednotlivé, tímto způsobem okrášené tro-

POHANÉ NA KAVKAZU.

Kavkaz opěté poutá k sobě zájem celého světa pro boje, které tu Armeni s Gruziny svádí se svými odvčými nepřáteli, Turky. — Mahomeduští Tataři pomáhají Turkům a postavení křesťanských bojovníků není záviděníhodné. Kavkaz je podivnou zemí a bydlí tu směsice národů. Turci činí si na toto území nároky, prohlašují, že je mahomedánské. Armeni a Gruzini, křesťané, prohlašují, že tvoří s Rusy větši-

nu obyvatelstva. Bude při této příležitosti zajímavo zvěděti, že na Kavkaze žijí vedle mahomedánů a křesťanů ještě pohané.

O těchto pohanech zajímavou zprávu podal před válkou pravoslavný biskup z Gori ruskému synodu. V této zprávě obšírně se zmínil o horských kmenech Pšavů a Chevsuretů, kteří obývají na východ od Kabeku položená vysoká a zpola nepřístupná údolí severního úbočí Kavkazu. Biskup sděluje, že našel 22 farních kostelů, do kterých téměř nikdo nechodí; za to však existuje v tomto okrese několik set obětinných míst, kterým domorodí říkájí "niš" (znamená) a jež jsou označována zpravidla křížem a obrázcem svatého. Obět přinášejí nikoliv svěcení sluhové pravoslavné církve, kněží, nýbrž zvláštní církevní kasta, která se dělí na dekanosy a devispery. Biskup sám byl svědkem velké obětinní slavnosti, jíž se účastnil zástup alespoň 2,000 mužů, kteří přitáhli z různých kmenů s býky, ovce a telaty. Kněží srazili dlouhým nožem zvířatům hlavy jedinou ranou; obět byla skončena asi za hodinu přes to, že oveč bylo na 300. Z každého zvířete dostal kněz kus masa a kromě toho poplatek 20 kopček. Po oběti následovala velká pitka.

A nejen v bohosluzebných zvycích lidí se Chevsuretové od křesťanů, také jejich mravní pojmy jsou zcela pohanské. Zejména postavení ženy je u nich mnohem horší než u kteréhokoliv křesťanského nebo mahomedánského národa. Vedle každého domu lze spatřiti oddělený byt, do kterého se musí každá žena přestěhovat každého měsíce na 6 dní. Ale i mimo tuto zvláštní očistnou dobu je žena považována za nečistou; do kostela vstoupiti nesmí. Když biskup světil kostel, dívaly se ženy na procesí z dálky a když je chtěly oslovit, přebaly velmi zmateně. Dokonce i při pohřbívání je rozdíl. Při pohřbu mužské mrtvolky dostane kněz rubl, za pohřbení ženské mrtvolky však jen 80 kopček. Zejména pak smutný je osud ženy při porodu. Již nějakou dobu před porodem zřídí se vedle smetiště překenná bouda, do které se musí těhotná žena přestěhovati. Je považována za tak nečistou, že se jí ani před nepodává, nýbrž klade se před vchod do boudy na zemi. Čtyřicet dní nesmí jí nikdo vidět, takže porod se koná bez jakékoliv pomoci. — Po této době opouští pak žena s dítětem boudu a vrací se do domu. Porodila-li děvče, nikdo to nevezme ani na vědomí; porodila-li hochla, je přijata manželem s velkou slávou a jí na počest přináší se v obět ovce, jejíž krev kněz udělá dítěti na ústa kříž.

Také na jižním úbočí Kavkazu u kmene Osetů lze pozorovati podobné zámky pohanství. Na velké osetské silnici mezi Vladikavkazem a Kutaisem stojí velký chrám, zdobený ikonou; v chrámě samotném visí na stěnách spousta rohů obětovaných zvířat a jednou do roka shromažďují se v něm k velké oběti Osetové z nejbzdálenějších končin.

LIDSKÉ LEBKY OZDOBOU

V časopise "Nature" zabývá se profesor Verbran hrůznou horlivostí a trpělivostí, jaké ještě dnes používá celá řada přírodních národů k tomu, aby lebky a části kostí přemožených nepřátel zpracovala v obdivuhodné trofeje a o zdobné předměty. Pověstní lovci hlav z ostrova Bornea, Dayakové, nespokojují se tím, že lebky svých nepřátel vysuší a jako ozdobu pověsí ke vchodu k svým chatrám, nýbrž celé dny a týdny věnují k tomu, aby taková trofej proměněna byla v umělecké dílo, jež by vzbuzovalo závist sousedů. Lebky se uhlazují až plochy kosti zavitnou matným, bezvadným leskem, a aby se vzhled vzácného kusu zvýšil, zdobí se mosazným kováním. Nejvyšší ceny získají však lidské lebky, které vítěz v boji o zdobuje fezbou. Obdivuhodné ornamenty pokrývají pak plochu lebky podlehnulšího protivníka. Práce vykazují mnohdy obdivuhodnou uměleckost, a neohybně vyvinutý smysl pro tvary. V očích Dayaků mají takto ozdobené lebky velkou cenu, a jsou známy případy, kdy lovci hlav za jednotlivé, tímto způsobem okrášené tro-

feje získali \$250 a více; při tom musí býti brán zřetel k tomu, že podobný obnos pro tyto divochy znamená veliké jmění.

Ještě hrůznější však je ozdoba, kterou opatřují ukořistěné lidské lebky domorodci ostrova Marquesas. Aby spojili dolní čelist s lebkou, protahují nosními otvory hrubé struhy a oplétají jimi dolní čelist. Na tom však nemají dosti. Z dutiny hořenní čelisti vyčnívají pak ještě mnohé tesáky divokých vepřů, jež s námahou zasazují do lidské lebky. Tyto trofeje poskytují přísný pohled.

Ještě dále jdou obyvatelé Nových Hebrid, kteří ukořistěné lidské lebky opatřují parukami a měkké části nahrazují pitvorně zbarvenými rostlinnými vláknými. — Celý obličej pomaluje se pak křiklavými barvami, tak že cestovatel nemusí býti ani zvlášť citlivým, aby se při pohledu na tento hrůzný "ozdobný předmět" neodvrátil.

V Nové Británii zpracovávali se lebky v bizarní taneční masky, části kostí potahují se kokosovými vláknými, polepují se vousem, barvou nápodobí se zuby a tato příšerná maska opatří se lýkovým provazem, který pak tanečník uchopí do zubů.

Tento kult lidských lebek neobmezuje se pouze na Borneo a jihomořské ostrovy, nýbrž je též široce rozšířen v Africe; zde nosí se někdy spodní čelisti poražených nepřátel jako ozdoby, a jsou příchou a nejvzácnějším majetkem domorodců.

Obyčej, chlubiti se lebkami nepřátel nebo usmrcených otroků, vykazuje nejpitvornější tvary ve starém Mexiku. Zde byly z lebek otroků bohům obětovaných a z hlav nepřátel budovány mohutné pomníky, ba i celé stavby. Mexiko mělo neméně než pět takovýchto hrůzyplných staveb. Největší z nich, zřízená ve tvaru polopyramidového paralelogramu, měla od základu výšku 150 stop; do ní se vstupovalo po schodech, jichž třicet stupňů skládalo se z lidských lebek a kamení. Kolem této budovy visely celé řetězy lebek. Andres de Tapia vypočítal, že ke zřízení tohoto domu hrůzy bylo zapotřebí více než 136,000 lidských lebek. Mezi americkými Indiány nalézají se ještě dny kmenové, kteří vytahují z lebky zuby, které zpracují v řetězy a nosí je jako ozdoby. Lebky pak uchovávají bez zubů.

Tyto zvyky mají předchůdce již ve starověku. Herodot vypravuje o Tauridech, že svým nepřátelům srazí vždy hlavu, aby lebku vzali sebou, a Skythové uřezávali oráženému nepříteli hořejší polovici lebky. Podobné poloviční lebky nalézány byly v objevěných hrobech kamenné doby u Marvy. Tyto, z vrchní části lebky utvořené mísky vykazují na okrajích stopy upotřebení, tak že není vyloučeno, že v předhistorických dobách i obyvatelé Evropy používali lidských lebek jako nádob k pití. —

Lék radostně vítaný.

Ve věcech vnitřní čistoty jsme nenapravitelně nedbalí. Víme sice, že tato nedbalost může přivoditi různé nemoci, — nie naplat. Proto Trinerovo Léčivé Hořké Víno, napravující tuto naši chybu, je všude vřele vítáno. Vyčistí žaludek a vnitřnosti, odstraní zácpu, nadýmání, bolení hlavy, nervosy, dodá opět chuti k jídlu a zbystří zažívací soustavu. Trinerovo Léčivé Hořké Víno není nápojem, nýbrž lékem, jež nutno bráti dle návodu. 1/2 lžice před jídlem, třikrát denně. Zákony proti líhovinám a alkoholickým "hořkým", mohoucími způsobiti opilost, nedají se proto vzdáhnouti na Trinerův lék, a rozhodnutím sollicitora Poštovního departmentu ve Washingtonu, D. C., ze září 1917, obléhá Trinerovo Léčivé Hořké Víno a objednávky jeho výslovně uznány za zasílatelné poštou. Cena \$1.10. V lékárnách. — Trinerův Liniment proti reumatismu, neuralgii, bolení v kříži, polámanozám, otokům a pod. stojí v lékárnách 25 a 65 centů, poštou 55 a 75 centů. — Joseph Triner Company, velkovýroba léků, 1323-1343 So. Ashland Ave., Chicago, Illinois. — Advertisement